ECAD NEWSLETTER

EUROPEAN CITIES AGAINST DRUGS

www.ecad.net www.ecad.ru www.ecad.riga.lv www.ibb.gov.tr/ecad www.ecad.hit.bg/home.html

1. izlaidums № 116
2009. g. februāris

"Kopā par sabiedrību bez narkotikām"

Otrā pasaules pilsētu mēru konference par narkotikām
ECAD mēru 16. konference

"Pilsētas ir pelnījušas tādu narkotiku problēmu līmeni, kāds tajās ir"

Gēteborgā 5. un 6. februārī notika Otrā pasaules pilsētu mēru konference par narkotikām, kas vienlaikus bija arī ECAD mēru 16. konference. Vairāk nekā 230 delegātu, kas pārstāvēja 66 pilsētas no 29 valstīm, piedalījās šajā manifestācijā, atbalstot humānu, ierobežojošu narkotiku politiku, kas balstīta uz ANO konvencijām par narkotikām.

2009. gadā aprit 100 gadu kopš pirmās starptautiskās opija komisijas Šanhajā, kas piesaistīja starptautiskās sabiedrības uzmanību opija tirdzniecības un nelikumīgas lietošanas graujošajām sekām. Trīs gadus vēlāk Hāgā tika pieņemta pirmā starptautiskā konvencija par opiju. 1925. gadā starptautiskā vienošanās jau ietvēra ne tikai opiju, bet arī kanabisu un kokaīnu. Līdz ar to tika izveidots juridisks ietvars, lai attīstītu narkotisko vielu kontroles mūsdienīgās formas.

ANO Narkotiku un noziedzības apkarošanas pārvaldes izpilddirektors Antonio Maria Kosta savā uzrunā Gēteborgas konferencē analizēja starptautiskās kontroles sistēmas rezultātus, kas sasniegti pēdējo 100 gadu laikā. Viņš uzsvēra, ka tieši šī sistēma mums šodien dod iespēju runāt par to, ka globālā narkotiku situācija ir stabilizējusies.

"Narkotiku problēmu zemeslodes mērogā vairs nevar uzskatīt par vilcienu, kas pa nogāzi traucas lejup, kā tas bija 20. gadsimta sākumā (proti, pirms Šanhajas komisijas) vai 20. gadsimta pēdējā desmitgadē (līdz ANO speciālajai sesijai par narkotikām 1998. gadā), kad narkotikas kļuva (vai šķita kļūstam) par nekontrolējamu un kontrolei nepakļaujošos problēmu."

> *"Narkotikām mūsu sabiedrībā nav vietas"*
> *Annelija Hultena*

Konferencē tika ierosināta sabalansēta programma, kurā saskaņots gan globālais, gan vietējais viedoklis par narkotiku problēmu starptautiskā mērogā. Antonio Maria Kosta un Jans Eliasons (bijušais Zviedrijas ārlietu ministrs) par problēmu runāja no globālā viedokļa, bet reģionālās atskaites pārstāvēja referenti no tādām pilsētām kā, piemēram, Nelsonmandelasitijas (Dienvidāfrika); Hanojas (Vjetnama); Sanramonas (Kostarika); Vašingtonas (ASV); Maskavas (Krievija); Bari (Itālija); kā arī no konferences organizētājas pilsētas.

Gēteborgas mērs Annelija Hultena savā enerģiskajā, spēcīgajā uzrunā paziņoja, ka narkotikām mūsu sabiedrībā nav vietas. Gēteborgai konsekventa ierobežojoša antinarkotiku politika ANO konvenciju garā nozīmē mūsdienu pilsētas pastāvīgai attīstībai nepieciešamu sastāvdaļu.

Konferences noslēgumā tika pieņemta deklarācija, kas tiks nodota ANO komisijas 52. sesijai narkotiku apkarošanas jautājumos, kas plānota 2009. gada martā. Šī deklarācija, ko parakstījuši mēri, kas piedalījās pasaules konferencē, demonstrē, ka vēl viens pasaules sabiedrības slānis – pašvaldības un miljoniem to iedzīvotāju – pauž pilnīgu atbalstu ANO narkotiku kontroles sistēmai. Deklarācija sniedz arī jaunu impulsu mūsu darbam narkotiku apkarošanā, lai nodrošinātu pastāvīgu attīstību.

ECAD izsaka pateicību Gēteborgas pašvaldībai par brīnišķīgi organizētu konferenci un par iedvesmojošo entuziasmu attiecībā uz narkotiku apkarošanas darbu, ko demonstrēja Gēteborga un par kuru konferences delegāti varēs pastāstīt mājās.

www.ecad.net

This issue is a guide to Conference materials published on ECAD website

Annelija Hultena: *Pastāvīga attīstība - pilsēta bez narkotikām*

Gēteborgas mērs, izpildkomitejas priekšsēdētāja

"Mēs esam stingri pārliecināti par to, ka jāatbalsta ierobežojošā un humānā narkopolitika. Mēs uzskatām, ka narkotiku apkarošana ir mūsu kopīga atbildība, un ka šī cīņa jābalsta uz starptautisku sadarbību. Mēs ticam, ka kopīgs darbs rada labas idejas. Mēs uzskatām, ka rezolūcija, kas pirms 15 gadiem, 1994. gadā, tika parakstīta Stokholmā un kura izveidoja organizāciju „Eiropas pilsētas pret narkotikām", joprojām ir ārkārtīgi nepieciešama."

> *Ja mēs savā cīņa pret narkotikām nenodrošināsim plašu tautas atbalstu, mūsu cīņa būs zaudēta pat nesākusies...*
> *Annelija Hultena*

"Vietējā darba koordinācija ir panākumu ķīla. Taču jāsaskaņo pūliņi arī starptautiskā līmenī. Narkosituācija, attieksme pret narkotikām lielā mērā ir atkarīga no tā, kas notiek kaimiņvalstīs. Kopā mēs varam daudz ko panākt, ja vien mūsu mērķi ir skaidri un mūsu griba ir spēcīga. Mūsu pretinieku ir ļoti daudz, un viņu ekonomiskais spēks ir milzīgs. Taču, ja mēs iesim kopā, dalīsimies ar idejām un aizstāvēsim mūsu intereses starptautiskajā arēnā, neviens nevarēs mūs apturēt. Gēteborga skaidri deklarē savu nostāju starptautiskās antinarkotiku politikas jomā: mūsu redzējums ir sabiedrība bez narkotikām. Narkotikām nevar būt vietas mūsu pilsētās."

"Esmu stingri pārliecināta un tā domā arī absolūti lielākā daļa Zviedrijas iedzīvotāju, ka mūsu politikai jāpaliek ierobežojošai, un ka šis mērķis mums vienmēr ir jāpatur redzeslokā. Šis augstais mērķis, kas izvirza mums augstas prasības, neļauj dusēt uz lauriem. Runa ir par mūsu sabiedrības attieksmi pret narkotikām: mēs neļausim narkotikām kļūt par mūsu sabiedrības sastāvdaļu. Taču mūsu mērķis nevar realizēties pats no sevis. Izvēle ir vienkārša – vai mēs apzināmies, ka mūsu redzējums var īstenoties tikai ieguldot tajā pietiekamus ekonomikas līdzekļus un nodrošinot skaidru vadību, vai arī mums būs jāsamazina savas ambīcijas un jāpieļauj narkotiku pārmērīga lietošana. Esmu pārliecināta, ka ilgtermiņa perspektīvā šāda veida nostāja lēni, taču neatvairāmi novedīs pie mūsu sabiedrības matērijas sagraušanas."

"Starptautiskā līmenī antinarkotiskā darba pamati tiek veidoti stingrā likumdošanas ietvarā. Tāpēc mums vienmēr ir jāpauž mūsu pilnīgs atbalsts ANO, kā arī tādām organizācijām kā ECAD, kas veicina starptautisku vienošanos pildīšanu. ANO konvencijas ir mūsu vietējā darba pamats."

Antonio Maria Kosta: *Ko es varu izdarīt kā mērs?*

"Jūs kā mēri varat jautāt: narkokontrole ir valdības darīšana, – bet ko varu darīt es?

Pasaules pilsētu mēri, jūs varat izdarīt daudz, jo narkomānijas profilakse un narkotiku kontrole atrodas pirmām kārtām jūsu rokās. Vairāk nekā puse pasaules iedzīvotāju dzīvo pilsētās, un tieši jūsu sabiedrības saskaras ar narkomānijas sekām: pāragra nāve, ilgstoša invaliditāte, ražīguma kritums, infekcijas slimību izplatība, ielu noziedzība, ceļu satiksmes negadījumu skaita pieaugums. Es aicinu jūs pievienoties kampaņai, kuru iniciējusi mana pārvalde kopā ar Pasaules Veselības organizāciju. Mēs balstāmies uz atziņu, ka narkotiku pārmērīga lietošana ir slimība, kuru var novērst un kuru var izārstēt.

Miljoniem dolāru tiek tērēti, lai izārstētu vēzi, diabētu, AIDS un tā ir cēla lieta. Taču rīkosimies tāpat arī attiecībā pret narkoatkarību – stāvokli, kas tūkstošiem cilvēku ik gadu nodara fizisku kaitējumu, un uz vēl lielāku skaitu cilvēku atstāj psiholoģisku iespaidu.

Pasākumi, kas veicami, lai sekmīgi kontrolētu narkotikas, ir zināmi:

- pirmkārt, samazināt iespējas piekļūt narkotikām;
- otrkārt, uzlabot pieeju ārstēšanai;
- treškārt, veidot plašu izpratni par kaitējuma samazināšanu: kaitējuma mazināšanas vārdnīcai jāsākas ar A – abstinenci, pilnīgu atturību no narkotikām;
- ceturtkārt, izveidot nepārtrauktu rehabilitācijas ķēdi;
- piektkārt, izmantot zinātnisku pieeju."

Džeimss Maks, *Starpameriku Narkotiku nelikumīgas lietošanas kontroles komisijas (CICAD) izpildsekretārs*

Svarīgs princips: pārmantojamība narkotiku politikā ir vitāli svarīga

Rietumu puslodē, tāpat kā droši vien arī jūsu valstīs, bieži gadās tā, ka politika un plāni krasi mainās, mainoties valdībai. Taču principi un sekmīga pieredze narkomānijas profilakses un ārstēšanas jomā nemainās. Mēs zinām, ka ilglaicība un pastāvība ir profilakses, ārstēšanas un rehabilitācijas programmu panākumu ķīla. Tāpēc pilsētas mēram un pilsētas domei ir jāuzdod sev šādi jautājumi:

- Kā nodrošināt atkarību ārstēšanas centru pārmantojamību?
- Vai mūsu pilsētā ir atbildīgā persona par narkomānijas un alkoholisma atkarības profilakses programmu koordinēšanu?
- Vai mums ir saskaņots darba plāns šajā jomā? Kā šis plāns saskaņojas ar nacionālajām programmām?
- Vai mūsu plānu atbalsta opozīcija? Ja ne, tad kā panākt, lai šajā jomā opozīcija mūs atbalsta?"

Annelija Hultena, Antonio M. Kosta, Nondumiso Mafazi, Jans Eliasons, Angelo Pansini, Džeimss Maks

Mēru forums

Sadarbība gan vietējā, gan starptautiskā līmenī kā pasākumi narkotiku draudu novēršanai mūsu pilsētās

Pilsētas, kas parakstījušas Stokholmas rezolūciju 2008. un 2009. gadā
Bulgārijā: Dobriča, Kardžali, Veļikoturnova, Vidina
Beļģijā: Viza

No kreisās:
Mihails Koržiks, Ods Kolbeins, Majs Stens, Desmonds Makenzijs, Trūde Drevlande, Marsels Nevens

Trūde Drevlande, Bergenas vicemērs (Norvēģija)

"Mēs uzskatām, ka ir svarīgi turpināt narkomānijas profilaksi ar kompleksām programmām sadarbojoties ar skolām, veselības aizsardzības iestādēm, sociālajiem dienestiem, policiju un sabiedriskajām organizācijām. Šajā darbā svarīgs elements ir aktuālās informācijas vākšana par vietējo situāciju, tajā skaitā par izplatītākajām narkotikām, neattaisnotu kavējumu skaitu, kā arī par sekmīgu metožu izmantošanu. Mēs piedalāmies arī projektā "Narkotiku tiesas" (tas ir, brīvības atņemšanas aizstāšana ar narkoatkarības ārstēšanu)."

> *"ECAD darbības centrā ir pilsoņu – bērnu un pieaugušo – labklājība neatkarīgi no sociālā statusa. Mēs skaidri un nepārprotami paziņojam, ka mūsu pilsoņu labklājība nekad netiks nodrošināta, legalizējot aizliegtas narkotikas. Mēs uzskatām, ka no narkotikām atkarīgais nekad nevarēs atgriezties normālā dzīvē apmeklējot klīniku, lai intravenozi ievadītu narkotikas, vai apmeklējot tā saucamos "kafijas veikalus". Tāpēc mēs palīdzam jebkurai pilsētai, kura lūdz mūs iesaistīties."*
>
> ***Džims Kors,***
> ***ECAD priekšsēdētājs***

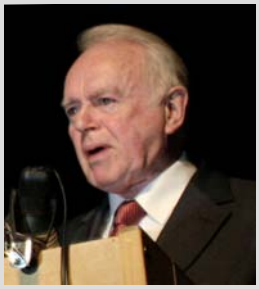

Mihails Koržiks,
Narkotiku apkarošanas komisija, Sanktpēterburga (Krievija)

"Aktīva visu dalībnieku savstarpēja sadarbība narkotiku nelikumīgas aprites un to nemedicīniskas lietošanas apkarošanā, kā arī starptautiskā pieredze cīņā pret narkotiku agresiju, narkomānijas profilakses problēmu risināšanā, no narkotikām atkarīgo cilvēku ārstēšanā un rehabilitācijā citās valstīs joprojām ir un paliek svarīgs resurss un nenovērtējama palīdzība Sanktpēterburgas administrācijas darbībā narkotiku apkarošanas jomā."

Majs Stens, Borosas mērs (Zviedrija)

"Tas vienkārši ir mūsu pienākums – strādāt kopā un deklarēt, ka mēs pilnībā atbalstām ierobežojošo narkopolitiku gan vietējā, gan valsts, gan starptautiskā līmenī.

Mēs nevaram izdarīt par daudz. Tas ir ikdienas darbs."

Ods Kolbeins, Oslo vicemērs (Norvēģija)

"Pilsētas domes galvenais uzdevums ir nepieļaut to, ka jaunieši vispār sāk lietot narkotikas. Ilgtermiņa perspektīvā vispār maz jēgas ir ieguldīt resursus tajos, kas atrodas savas narkotiku karjeras beigu posmā. Sociālie apstākļi un personīgas traģēdijas pastāvīgi piesaistīs jaunus cilvēkus pašiznīcināties un uzvesties antisociāli. Ja mums neizdosies priekšplānā izvirzīt jaunās paaudzes vajadzības, mēs nekad nespēsim izkļūt no apburtā loka."

Marsels Nevens, Vizas mērs un Valonijas reģiona pārstāvis parlamentā

"Vizas pilsētas iesaistīšanās ECAD organizācijā ir aicinājums Eiropas pilsētām, kuru vadība saprot, cik bīstama ir narkotiku izplatība, solidarizēties kopā ar mums. Mēs jums gribam teikt, ka Eiropas sirdī ir valsts, un šajā valstī ir pilsētas mērs, kurš ienīst pilsētu un lauku jauniešus, kuri dzīvo viņa pilsētas apkārtnē. Mēs gribam jūs brīdināt par viņa darbību (tā saucamo "kafijas veikalu" pārcelšanu aiz Māstrihtas centra, tuvāk Beļģijas robežai) un ceram, ka mūsu klātbūtne konferencē būs ieguldījums mūsu un kaimiņu pilsētu jaunās paaudzes aizsardzībā. Mēs ceram, ka Māstrihtas mērs Lērsa kungs reiz sapratīs, ka viņš apdraud tūkstošiem pusaudžu dzīvības. Es ļoti ceru, ka iestāšanās ECAD palīdzēs Vizas pilsētai."

Desmonds Makenzijs, Kingstonas mērs (Jamaika)

"ASV ir nodēvējusi Jamaiku par narkotiku nelegālas pārvadāšanas lielāko tranzīta punktu. Šāds zīmogs atstāj spēcīgu negatīvu iespaidu uz daudzām nacionālās ekonomikas jomām, atbaidot investorus. Mūsu pilsēta nelegālo narkotiku tirdzniecību uzskata par galveno draudu mūsu izdzīvošanai. Mēs nepārtraukti strādājam, lai izveidotu nepieciešamās programmas un izstrādātu likumdošanu cīņai pret augošo briesmoni. Absolūti nepieciešams, lai cīņa pret narkotiku trafiku būtu nevis Kingstonas vai Karību reģiona cīņa, bet gan pasaules cīņa."

Speciālisti diskutē par atkarības profilakses problēmām un Rīgas atkarības profilakses centra likvidāciju

Š.g. 11.februārī Rīgas Domē notika diskusija „Narkomānija un globālā krīze. Kas atbild par narkomānijas profilaksi Latvijā?", kuru organizēja „Eiropas pilsētas pret narkotikām" pārstāvniecība Latvijā sadarbībā ar Rīgas domes Atkarības profilakses centru (RAPC).

Diskusijas mērķis bija kopā ar politiķiem un nozares ekspertiem izvērtēt esošo situāciju un apzināt pašreizējās visai ierobežotās iespējas narkomānijas profilakses jomā. Diskusijas dalībnieku vidū bija parlamenta deputāti, Latvijas Iekšlietu ministrijas vadošie darbinieki narkomānijas apkarošanas joma, Veselības ministrijas struktūrvienību vadītāji, Rīgas domes deputāti, izpildvaras un sabiedrisko organizāciju pārstāvji .

Raksturojot pašreizējo situāciju narkomānijas jomā Rīgā un Latvijā, eksperti atzina, ka valstī valdošās ekonomiskās un sociālās krīzes ietekmē, tā likumsakarīgi kļūst arvien dramatiskāka. Latvijā ir vērojamas narkoepidēmijas ekspansijas tendences. Pieaug narkotisko un psihoaktīvo vielu piedāvājums, samazinās to cenas (tās jau ir līdzīgas alkohola cenām un ne mazāk pieejamas).

LR Iekšlietu ministrijas Rīgas reģiona pārvaldes Kriminālpolicijas pārvaldes priekšnieks Ints Ķuzis norādīja, ka 2008. gadā noziedzīgu nodarījumu skaits, kas saistīti ar nelegālo vielu lietošanu, pieaudzis par 46,5 % salīdzinoši ar 2007. gadu (sasniedzot 2500 reģistrētos nodarījumus), savukārt šā gada janvārī reģistrēti 99 noziedzīgi nodarījumi, kas saistīti ar nelegālo vielu lietošanu, kas ir par 32 % vairāk nekā šajā laikā pērn. Pagājušā gadā valstī ir aizturētas 107 organizētas grupas, kuras nodarbojās ar narkotisko vielu tirdzniecību. Latvijā katrs otrais noziedzīgs nodarījums ir saistīts ar psihoaktīvo vielu lietošanu. Arī Rīgas Psihiatrijas un narkoloģijas centra Narkoloģiskās palīdzības dienesta vadītāja Astrīda Stirna norādīja, ka ļaunprātīga psihoaktīvo vielu lietošanu arvien palielinās. Tātad, ar narkotismu saistītās negatīvās sekas var tikai pieaugt.

Diskusijas dalībnieki uzsvēra, ka šādā situācijā valstij un pašvaldībām ir nopietni jāatbalsta atkarības profilakse, jo tiesībaizsardzības un ārstniecības iestādes strādā tikai ar sekām. LR Iekšlietu ministrijas Narkotiku apkarošanas biroja priekšnieks Kārlis Dombrovskis skaidroja, ka „policija un izdodas atklāt tikai līdz 5 % no narkotiku noziegumiem. Ir jādomā, kāda var būt situācija, ja nekas netiks darīts profilakses jomā. Ja nebūs profilakses, mēs ieslīgsim vēl dziļākā krīzē un tas mums var izmaksāt prātam neaptveramas summas."

Tikšanās dalībnieki norādīja, ka būtiska loma un atbildība cīņā ar atkarībām, jāuzņemas arī pašvaldībām .Tajā pašā laikā Likums par pašvaldībām nenosaka, ka atkarības profilakse ir jāveic pašvaldībām. Jāatzīst, ka līdz šim tikai Rīgas dome bija devusi nozīmīgu atbalstu atkarības profilaksē, finansējot RAPC darbu.

ECAD AKTUĀLI

Sakarā ar Rīgas pašvaldības smago finansiālo stāvokli (2009. gadā pilsētas budžets, salīdzinot ar 2008. g. tiek samazināts par 120 miljoniem Ls – (150 miljoniem EUR) vai aptuveni 30%) un Rīgas domes vadība virza izskatīšanai jautājumu par RAPC reorganizāciju un praktiski likvidāciju. Diskusijas dalībnieki atzina, ka šajā situācijā reorganizēt efektīvi strādājošu iestādi ir kļūda. Sabiedrības veselības aģentūras direktors Uldis Līkops pauda gatavību sadarboties ar Rīgas domi un RAPC, neatkarīgi no izmaiņām tās juridiskajā statusā. Rīgas domes Labklājības departamenta pārstāvis uzsvēra, ka RAPC reorganizācijas gadījumā, ja tas tiks pievienots departamentam, tā funkcijas tiks pārskatītas un pēc iespējas saglabātas. Tomēr ir skaidrs, ka finansiālie resursi, kuri ir izdalīti centram tiks novirzīti pabalstiem trūcīgajiem rīdziniekiem, kuru skaits krīzes apstākļos krasi pieaug. Līdz ar to Rīgas atkarības profilakses centrs var beigt pastāvēt. Kam no tā būs labāk? Viennozīmīgi, ka pieaugs arī to cilvēku skaits, kuri depresiju un neapmierinošo stāvokli kompensēs lietojot narkotikas un izdarot noziegumus. Mēs maksāsim daudz dārgāk.

ECAD Rīgas pārstāvniecības
vadītājs Andrejs Vilks

ECAD is Europe's leading organization promoting a drug free Europe and representing millions of European citizens. ECAD member cities work to develop initiatives against drug abuse supporting the United Nations Conventions.
Has your city joined ECAD?

ECAD Head Office
European Cities Against Drugs
ECAD, Stadshuset
105 35 Stockholm, Sweden
Tel. +46 850829363 Fax +46 850829466
E-mail: ecad@ecad.net www.ecad.net

ECAD Regional Office in Russia
www.ecad.ru
zazulin@ecad.ru
+7 812 328 96 65

ECAD Regional Office in Latvia
Tel. +371 6510591
www.ecad.riga.lv andrejs.vilks@rcc.lv

ECAD Regional Office in Bulgaria
www.ecad.hit.bg/home.html
doctor_ivo@abv.bg
+359 5 684 1391

ECAD Regional Office in Turkey
www.ibb.gov.tr/ecad ecad@ibb.gov.tr